

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep.
0032 Oslo

Vår dato 28.04.2008
Deres dato 28.01.08
Deres referanse 200800545

Att: Torill Johansson og Kari Østvedt
Sendes også elektronisk til:
toj@kd.dep.no og koe@kd.dep.no

Høringsuttalelse Stjernø-utvalget NOU 2008: 3 Sett under ett

Stortinget har slått fast at fagskoleutdanningen i Norge - på lik linje med høyskoler og universiteter - hører til under det tertiære utdanningsnivået. Fagskoleutdanningen er det viktigste tilbudet for ungdom som fullfører yrkesfaglig utdanningsprogram har for å videreutvikle sin kompetanse på et tertiært utdanningsnivå. De representerer nærmere halvparten av de som fullfører videregående opplæring. Det er også et viktig tilbud for voksne som har behov for etter- og videreutdanning for å møte økende krav i arbeids- og næringsliv.

For å kunne planlegge og ta de nødvendige helhetlig grep ut i fra nasjonale behov er det av overordnet betydning at man ser tertiærutdanning under ett. Stjernø-utvalget tar ikke opp fagskoleutdanningen, og får dermed ikke med seg hvordan fagskoleutdanningen kan være med på å løse sentrale problemstillinger for det tertiære utdanningsnivået.

Fagskoleutdanningen er en del av det tertiære utdanningsnivået

Lov om fagskoleutdanning ble vedtatt våren 2003 og gjorde det klart at fagskolen skulle bygge på videregående opplæring. I den reviderte fagskoleloven som ble vedtatt våren 2007 ble dette ytterligere presisert gjennom en enstemmig KUF-komite som uttalte:

” ... fagskoleutdanning på samme måte som utdanning ved universiteter, høyskoler og vitenskaplige høyskoler er en tertiærutdanning og er et reelt alternativ til disse.”

Fagskolens samfunnsoppgaver

Om fagskoleutdanningen sin oppgave skrev en samlet KUF-komite i sine merknader til fagskoleloven i 2003:

”Komiteen viser til at lov om fagskoleutdanning vil formalisere et tilbud om korte yrkesrettede utdanninger som raskt fanger opp arbeidslivets skiftende behov for kompetanse og omstillingsdyktig arbeidskraft. Komiteen har merket seg at en formalisering vil gi økt fleksibilitet for tilbyderne og større valgfrihet for den enkelte bruker, samt tilfredsstillende ordninger for kvalitetssikring.”

Dette har senere blitt konkretisert av NOKUT ved at det stilles krav til at skolene har et samarbeid med arbeids- og næringsliv i fm. utvikling og vedlikehold av nye og eksisterende tilbud. I tillegg så kreves det at ” Utdanningstilbudet skal være yrkesrettet. Det vil si at det gir kompetanse som kan tas i bruk i arbeidslivet uten ytterligere generelle opplæringstiltak.”

Fagskolen er et viktig alternativ til høyskoler og universiteter

Hvert år avslutter godt over 50.000 19-åringer videregående skole. Av disse kommer rundt 45% i fra yrkesfaglige utdanningsprogram. Fagskoleutdanningen blir da det viktigste tilbudet disse har for å videreutvikle sin kompetanse på et tertiært utdanningsnivå. Det er også et viktig tilbud for voksne med yrkeserfaring som har behov for etter- og videreutdanning for å møte økende krav i arbeids- og næringsliv.

Fagskoleutdanningen som dekker et vidt spekter av fagområder med utdanninger som spenner i fra tekniske og industrielle fag, IKT-fag, administrative, merkantile, kreative, media, multimedia, kommunikasjon og helse- og sosialfag. I mange fagområder gir fagskoleutdanning en utdanning som faglig er fullt på høyde med den som gis i dagens høyskoler. Sammen med den praktiske kompetansen disse studentene har tilegnet seg utdannes det arbeidstakere som arbeidslivet etterspør. Dette er de erfaringene fagskolestudenter opplever når de søker på stillinger etter endt utdanning.

Flere fagskoler har også et godt etablert samarbeid med utenlandske universiteter hvor deres studenter kan bygge videre på fagskoleutdanningen til en bachelorgrad. I dette samarbeidet inngår også utveksling av lærere og forelesere, og totalt bidrar dette til å styrke det faglige nivået i fagskolen. Tilsvarende samarbeid burde også være mulig med norske høyskoler og universiteter.

Forum for fagskoler mener at en bedre sammenheng mellom forskningsbaserte utdanninger ved høyskoler og universiteter og yrkesrettede utdanninger ved fagskolene vil gi arbeidslivet en bredere kompetanse som igjen skaper spennende arbeidsmiljøer.

Helhetlig skolepolitikk basert på nasjonale behov

Kunnskapssamfunnet Norge vil ha omfattende behov for variert, spesialisert og oppdatert kompetanse i årene framover. Derfor blir det viktig å kunne se behovene for kompetanse ut over videregående opplæring i et helhetlig perspektiv, og planlegge i forhold til det.

Det er fortsatt er langt enklere å bygge videre på fagskoleutdanningen og innpasse denne i en bachelorutdanning i utlandet enn i Norge. Lov om fagskoleutdanning i fra 2003 åpner for dette, men fem år etter har vi sett svært få konkrete resultater. Ordningen i dag bygger på en unntaksbestemmelse i UH-loven. En ordning hvor innpasning blir regelen i stedet for unntaket vil gi langt bedre effekt. Dette er et viktig grep for å sørge for at fagskoleutdanningen ikke blir en blindvei i utdanningssystemet, og dermed blir mindre attraktiv. Stortinget gir også positive føringer for dette i fm. enstemmige merknader til den reviderte fagskoleloven av 2007: "Komiteen vil presisere at det er viktig at det finnes overgangsmuligheter mellom de ulike tertiærutdanningene, såfremt det formelle kompetansekravet er innfridd."

Høyskolene og universitetene sliter med et høyt frafall opp mot 29%, mens fagskolene har et vesentlig lavere frafall. Det er grunn til å tro at en del av frafallet ved høyskoler og universiteter skyldes feilvalg. Ved å synliggjøre fagskoleutdanningen, gjøre den økonomisk tilgjengelig samt bygge fleksible strukturer i den tertiære utdanningen som gjør det mulig å bygge videre på fagskoleutdanningen – så kan en bidra til å løse deler av frafallsproblematikken.

Finansiering av fagskolene – et uløst problem

Fagskoleutdanningen lider i dag av at det ikke finnes en finansieringsordning som dekker all fagskoleutdanning, og dermed gjør utdanningen tilgjengelig for alle. Hvis en derimot kan se fagskolene i sammenheng med annen tertiær utdanning, og for eksempel bidra til å forbedre frafallsproblematikken, så bør det være langt enklere å finne en mer helhetlig og samfunnsøkonomisk løsning på finansieringen.

Vi foreslår derfor at det snarest mulig blir foretatt en utredning som har til oppgave å finne fram til en finansieringsmodell som kan sikre stabile rammevilkår for fagskoleutdanningen, slik forutsetningen var den gangen fagskoleloven ble vedtatt i 2003. Forum for fagskoler bidrar gjerne i denne prosessen med sine praktiske erfaringer.

Konklusjon

Stjernø-utvalgets utredning omfatter utdanning ved høyskoler og universiteter. Gjennom å se bort fra fagskolene omfatter dermed utredningen ikke hele tertiærutdanningen. Forum for fagskoler mener dette er en klar svakhet. I oppfølgingen av Stjernø-utvalget må fagskolenes rolle inkluderes for å sikre en helhetlig kunnskapspolitik.

Fagskoleutdanningen dekker viktig samfunnsmessige behov ved å utvikle og tilby utdanning som raskt fanger opp arbeidslivets skiftende behov for kompetanse og omstillingsdyktig arbeidskraft. Fagskoleutdanningen er også et det primære tilbudet for nærmere halvparten av ungdomskullene som kommer ut i fra videregående opplæring. Derfor er det også viktig at disse gruppernes behov ivaretas når en skal legge strukturene for det tertiære utdanningsnivået.

Det er viktig at fagskoleutdanningen ikke blir en blindgate i utdanningssystemet. Fagskoleutdanning må innpasses i den nye strukturen i høyere utdanning, slik at studentene ser et sømløst, enhetlig utdanningssystem. Konsekvensen av dette er at fagskoleutdanningen må sees på som et nasjonalt anliggende og ikke et regionalt slik det er i dag.

Forum for fagskoler mener at all fagskoleutdanning, enten den er offentlig eller privat må samles i Kunnskapsdepartementet, og at det må utvikles en incentivbasert finansieringsmodell som tilsvarer modellen for finansiering av universitetene og høyskolene. Finansieringsmodellen må omfatte både de offentlige og de private fagskolene.

Vennlig hilsen
Forum for Fagskoler - Abelia

Vennlig hilsen,
Paul Chaffey
Sign.

Adm. dir. Abelia

Knut Erik Beyer-Arnesen
Sign.

Styreleder – Forum for fagskoler